

אריאל קלנר

תוכנית "לעולם לא עוד"

הרשות הפלסטינית מציבה איום שאינו שונה מזה שמימש חמאס. הדרך להבטחת ביטחוננו עוברת בכירוקה, ובהקמת מנהלות לשליטה אזרחית מקומית בערים הערביות

הבינלאומית כבר החלה, וגורמי חוץ כמו גם אישים רבים בשמאל הישראלי כמו יאיר לפיד, אהוד ברק, אהוד אולמרט ואחרים מעלים שוב ושוב את הפתרון הישן והמוכר: מסירת הרצועה לידי הרשות וחתירה להסכם מדיני במטרה להקים מדינה פלסטינית.

הקונספציות שמהן צריך להשתחרר מייד הן הזלזול באידאולוגיה המוצהרת של אויבינו והמחשבה שרווחה כלכלית וחברתית תביא לשינוי אידאולוגי. ההתעלמות מהכוונות הרצחניות של חמאס ומהאידאולוגיה האנטישמית השטנית שלו הביאה אותנו אל הטבח הנורא של שמחת תורה תשפ"ד. המסקנה ההכרחית הנובעת מכך נוגעת ליכולות: אסור לאפשר לישות עוינת להחזיק ביכולות צבאיות המסכנות אותנו. מסקנה זו חלה באותה מידה על הרשות הפלסטינית, ומחייבת אותנו לשנות לחלוטין את התנהלותנו כלפיה.

על המבקשים להחזיר את עזה לידי הרשות הפלסטינית, אמר החכם באדם: "כְּכֹלֵב שָׁב עַל קָאוּ כָּסִיל שׁוֹנָה בְּאוֹלְתוֹ" (משלי כ"ו, יא). הרשות הפלסטינית מחנכת את ילדיה מגיל אפס לכך שכל ארץ ישראל צריכה להיות בשליטה ערבית ושרצח יהודים הוא הדבר הנעלה ביותר. היא קוראת כיכרות על

הטבח בשמחת תורה יצר קונצנזוס נדיר בחברה הישראלית: הכרעה צבאית של חמאס בעזה בכל מחיר ובכל תנאי. נראה שרק אסון בסדר הגודל שחווינו היה יכול ליצור קונצנזוס כזה. הזוועות האיומות, שכמותן לא חווה העם היהודי מאז השואה, החזירו את הסיסמה "לעולם לא עוד" אל השיח. זאת לצד השימוש התכוף במילים "שינוי קונספציה", הזכור לנו ממחדל ההפתעה של מלחמת יום הכיפורים.

יש לצקת תוכן אל הסיסמאות. המערכה הצבאית בעיצומה והיעד הצבאי ברור, אולם מציאות העבר מלמדת שהכרעה צבאית יכולה להסתיים גם בתבוסה מדינית. לאחר האינתיפאדה הראשונה שדוכאה כמעט כליל, הגיעו הסכמי אוסלו, אשר הביאו עלינו אסון ביטחוני בדמות פיגועי התאבדות ואינתיפאדה שנייה ואת התסבוכת המדינית שבה אנו לכודים עד ימים אלה ממש. ההישגים הצבאיים של מבצע חומת מגן, אשר דיכאו דרסטית את האינתיפאדה השנייה, הסתיימו בתבוסה מדינית של עקירת ההתיישבות היהודית בגוש קטיף ובצפון השומרון, והשרישו בקרב אויבינו את התובנה שכל שיפעילו נגדנו כוח ואלומות עזים יותר כך יגיעו להישגים רבים יותר.

גם כעת, עינינו הרואות, המערכה המדינית

"שלום עושים עם אויבים", הייתה הסיסמה המקובלת בשנות התשעים. כשהפגנתי כנער נגד הסכמי אוסלו ברחובות חיפה והסברתי לבני הפלוגתא שלי שערפאת הוא האיש שרצח הכי הרבה אזרחים יהודים מאז היטלר, הייתי נענה: "ועם מי נעשה שלום? עם חברים שלנו?"

כעת עלינו לשנות את הפרדיגמה ולעצב את מציאות חיינו מלמטה למעלה על פי תפיסת "הסכמים מייצגים מציאות". על פי תפיסה זו – המבוססת בין השאר על מאמרו המכונן של זאב ז'בוטינסקי "קיר הברזל" – ההסכם אינו חשוב כשלעצמו, אלא מייצג מציאות שבה אויבנו מתייאשים מהמלחמה בנו ורק אז הם נכונים להגיע להסכם שמייצג את המציאות. הדוגמה הטובה ביותר לכך הם הסכמי אברהם. זה התחיל בשילוב אינטרסים, המשיך לשיתופי פעולה, ורק לאחר מכן התגבשו ההסכמים אשר ייצגו את מציאות השלום שנוצרה בשטח. הטקס היה רק אקורד הסיום. כיצד עובדים עם המציאות בכל הנוגע לערביי יהודה ושומרון? הדברים הבאים נכתבים על בסיס תוכנית האמירויות של ד"ר מוטי קידר בשינויים ודיוקים, ולאחר עבודת מחקר ושיחות עומק עם מומחי מדיניות וביטחון. נעסוק ראשית ביהודה ושומרון ולבסוף ברצועת עזה.

כדי לעבוד עם המציאות, עלינו כמובן להכיר אותה היטב ולהבין את המרחב הערבי שבו אנו חיים. מרחב זה מקיים זהות דואלית: זהות שבטית משפחתית, וזהות דתית אסלאמית (שיעית או סוניית). זהויות אלה מקיימות ביניהן תחרות מסוימת, אולם שתיהן דומיננטיות מאוד. יש לשים לב: אף לא אחת

שם רוצחי יהודים, ומתמרצת כלכלית את הטרור באמצעות קצבאות למבצעי פיגועים לפי מידת הצלחתם (בהם למחבלי חמאס). הטרור אשר יוצא מהרשות פוגע בנו פחות (בעיקר בשל מבצע חומת מגן ושליטת צה"ל בשטח ובזכות הנוכחות היהודית בשטח), אך כוונותיה של הרשות אינן רחוקות מאלו של חמאס. כפי שאמר בכיר הרשות ו"איש השלום המתון" ג'יבריל רג'וב: "אירועי 7 באוקטובר היו תגובה טבעית לדיכוי. האחראי לאירוע הוא הכיבוש ופשעיו. הפעולה הייתה חלק ממלחמת ההגנה הפלסטינית וההתפרצות הבאה תתרחש בגדה". הוא אף אמר כי "חמאס הוא חלק בלתי נפרד מהמרקם הפוליטי. המערכה הנוכחית היא תחילת האחדות במטרה להקים מדינה פלסטינית על כל השטחים הפלסטיניים". ויש דוגמאות נוספות רבות להלך רוח זה בקרב בכירי הרשות. קיומה של הרשות הפלסטינית איננו פתרון, אלא שורש הבעיה עצמה. הגיעה העת לבירור נוקב ולשינוי תפיסתי עמוק.

שינוי המציאות מלמטה למעלה

להסדר עם הרשות הפלסטינית לא היה סיכוי מלכתחילה, שכן הניסיון לדבר בשפה מערבית בתרבות מזרח תיכונית נדון לכישלון. הסכמי אוסלו שיצרו את הרשות התבססו על הפרדיגמה של עיצוב המציאות "מלמעלה למטה". ראשית, על ידי יצירה מלאכותית של זהות לאומית פלסטינית לערביי ארץ ישראל על פי המודלים המקובלים בעולם המערבי, תוך התעלמות מהתרבות הערבית-מוסלמית. שנית, על ידי תפיסת "הסכמים מייצגים מציאות" הגורסת שההסכם עצמו מסוגל להפוך אויב לאוהב.

מזהויות אלה היא לאומיות במובן המערבי.

הזהות הדתית המוסלמית מבוססת על הקוראן שלפיו האסלאם הוא דת האמת – "דין חק" בערבית. לאחר שהיהודים והנוצרים מעלו באללה, נתן אללה את הקוראן למוסלמים שהם הנאמנים, המתמסרים. על היהודים והנוצרים גזר אללה עונש – לחיות חיי מסכנות בשלטון האסלאם כבני חסות. כלומר, מותר להם לשמור על רכושם ועל נפשם, אבל הם צריכים להתנהל על פי הוראות המוסלמים. כמו כן, אין להם זכות למדינה, לצבא או למשטרה. מבחינת האסלאם, המלחמה נגד מדינת ישראל היא מלחמה נגד טומאה משולשת:

1. דאר אל-אסלאם: ארץ אשר נשלטה בעבר על ידי מוסלמים ונכבשה על ידי לא מוסלמים – חובה על כל מוסלמי לשחרר אותה.
2. היהודים, כאחד מ"עמי הספר", יכולים לחיות בתנאי שהם מקבלים עליהם את התנאים המשפילים של הד'ימה ומקיימים אותם. והינה היהודים במדינת ישראל מורדים בחוקי הד'ימה, ואינם נתונים למרות האסלאם.
3. אסור שמוסלמים יהיו כפופים ליהודים – והינה כך קורה במדינת ישראל.

מכאן, שככל שהזהות המוסלמית דומיננטית יותר, כך הסיכוי למלחמה גובר. כדי להגן על עצמה, ישראל חייבת לשלוט צבאית באזורי יו"ש ועזה, אך זו אינה התמונה כולה. אף שהדת המוסלמית דומיננטית, הרי שהאסלאם נכשל בניסיונו לבטל לגמרי את הזהות החמולתית-שבטית וזו נשארה זהות מכוונת בעלת חשיבות רבה בקרב הערבים באזור.

בעולם הערבי אפשר לזהות שני סוגי מדינות:

מדינות כושלות ומעורערות מבחינה פנימית כמו סוריה, עיראק, לוב, לבנון, תימן וסודאן; ומדינות מצליחות ויציבות כמו סעודיה, עומאן, איחוד שבע האמירויות, כוית, קטר ומרוקו. המאפיין המרכזי של המדינות הכושלות הוא שהן נוסדו "מלמעלה למטה" תוך ניסיון להעתיק את הלאומיות המערבית ולכפות אותה על התרבות הערבית. כך ניסו לייצר במרחב הערבי המורכב מזהויות שונות, שבטיות, אתניות, דתיות או עדתיות, מדינות לאום מערביות כמו סוריה, עיראק, לבנון, תימן וכו', תוך הנחה שלבסוף ייווצרו לאומים סורי, עיראקי וכו'. מנגד, במדינות המצליחות, מערכת השלטון נבנתה על בסיס המנהגים החברתיים והמסורות המקומיות כגון שבטיות, ממלכה ואמירות. התוצאה היא שבמקום מתח בין המדינה לזהויות השונות שבה, נוצרה הרמוניה שמתבטאת ביציבות שמביאה לשגשוג. כך לדוגמה, מדינה כמו דובאי ללא גז או נפט משגשגת, ואילו מדינות עשירות בנפט כמו עיראק ולוב – כושלות.

גם בחברה הערבית בארץ ישראל, וביהודה ושומרון בפרט, ישנה תחרות בין שתי הזהויות הערביות האוטנטיות – האסלאם והשבט. נוסף להן, ישנה הזהות המלאכותית הלאומית המיוצגת על ידי הרשות הפלסטינית. הניסיון לכפות תבנית זהותית לאומית מלאכותית על חברה שבטית נכשל אצל הפלסטינים כמו בשאר מדינות ערב הכושלות שבהן הוא נוסה. השחיתות הזורמת בעורקי הרשות, העריצות, הדיכוי והכישלון בהתנהלות הציבורית, מכל אלו עולה המסקנה הברורה שאם תקום מדינה פלסטינית היא ללא ספק תהיה מדינה כושלת נוספת, שהנהגתה תשווע לאויב חיצוני שיאחד את העם תחת שלטונה הלא

ישראל עמוקה. בעזה מתנהלת בימים אלו מלחמה קשה עם חמאס, וביהודה ושומרון מתקיימת ישות עוינת בדמות הרשות הפלסטינית. ובכל זאת, אם נרצה ונפעל בהדרגה ובנחישות, זה אפשרי. התוכנית תכלול את השלבים האלה: פירוק; פירוז; ביזור הרע (דה-נאציפיקציה); הקמת מנהלות; התיישבות יהודית.

פירוק: הכרזה על הרשות הפלסטינית כישות עוינת. יש להיגמל מהניסיונות להשגת שקט רגעי תוך הסתמכות על תיאום עם מנגנוני הביטחון של הרשות. גם אם מדובר באובדן שקט מסוים בטווח הקצר, שינוי הקונספציה מחייב שלא להעביר את הבעיה לדורות הבאים, אלא ליצור למענם מציאות חיים טובה ובטוחה יותר.

בשטחים הצפופים והעירוניים (בעיקר שטחי A ומקצת שטחי B), יש לפעול נקודתית לפירוק המנגנונים של הרשות, הביטחוניים והאזרחיים כאחד. בשטחים הפתוחים והכפריים (רוב שטחי B ו-C) תתקיים שליטה ישראלית מלאה ותוחל ריבונות. התושבים הערבים שם, שאינם קשורים לארגוני הטרור חמאס, פת"ח ודומיהם, ואשר יעברו תהליך של בדיקה ביטחונית מעמיקה ויעמדו בכל התנאים, יקבלו בהדרגה אורחות ומעמד ישווה לזה של ערביי ישראל (על פי הרשות הפלסטינית מדובר בכ-300 אלף איש. המספר כנראה נמוך מזה).

כמו כן, יש להוציא את אונר"א מהשטח. אונר"א היא סוכנות האו"ם שאמורה לסייע ל"פליטים" פלסטינים. בפועל, היא אינה עוסקת כלל בפתרון סוגיית הפליטים ואינה דואגת לקליטתם כאזרחים במדינה כלשהי. במקום זאת, במשך כל שנות קיומה, דאגה אונר"א לטפח, להעמיק ולקבע את מורשת

לגיטימי. לא קשה לנחש מי יהיה האויב הזה. מנגד, המערכת החמולתית בקרב הציבור הערבי ביהודה ושומרון חיה וקיימת ויש לה נוכחות והשפעה. במקרים רבים כמו ניהול סכסוכים וארגון חיי היומיום, התפקיד שהיא ממלאת טוב ומקובל. הכבוד וההערכה שרוחש הציבור לשיח"ם של החמולות גדול לאין שיעור מההערכה והכבוד שהוא רוחש לרשות ולנציגיה. אפשר לראות זאת בסקר שנערך בקיץ האחרון על ידי מכון אית"ן בקרב ערביי יו"ש. על השאלה "למי אתה חש שייכות גדולה יותר?" ענו 65% - לחמולה שלי, 20% - לעם הפלסטיני, 7% - לאומה הערבית, 4% - לרש"פ ו-4% לא השיבו.

מציאות זו מזמנת לנו אפשרות מעניינת ובעלת אופק חיובי - הקמת מנהלות מקומיות על בסיס החמולות הקיימות בערי יהודה ושומרון הערביות. מנהלות אלו יאפשרו אוטונומיה שלטונית לציבור הערבי בתחומים האזרחיים. כך ישראל תוכל לתת את מרב השלטון העצמי לאוכלוסייה הערבית, תוך שמירה מלאה על ביטחונה. מנהלות אלו צפויות לעבוד באופן יציב וטוב בהרבה מאשר הבירוקרטיה המושחתת של הרשות. ההבדל המרכזי בין תוכנית המנהלות לתוכנית האמירויות הוא שמנהלת תהיה בעלת סמכויות רחבות יותר מרשות מוניציפלית כפי שמוצע בתוכנית האמירויות, אך לא תקבל סמכות של מדינה. מעמד מדינתי, אשר לו משמעויות מדיניות וביטחוניות, איננו יכולים לאפשר.

שקט, מנהלות

אין מדובר בתוכנית קלה או פשוטה לביצוע. אנו מדברים על ציבור שעבר בשלושים השנים האחרונות חינוך אינטנסיבי לשנאת

וכו', וזאת באמצעות הסכמים דו צדדיים בינה ובין ישראל ועל פי המצב הביטחוני של כל מנהלת ומנהלת ושיתוף הפעולה איתה.

התיישבות יהודית: ההתיישבות תהפוך לחלק בלתי נפרד מהנוף. בניגוד לפרדיגמת אוסלו, ההתיישבות אינה נטל ביטחוני, אלא נכס. אין לצה"ל אפשרות לשלוט על מרחבים גדולים לאורך זמן, בלי נוכחות אזרחית שמחזיקה חלקים ניכרים מהשטח ושומרת על הכבישים פתוחים. כמי ששירת תקופה קצרה בלבנון (מחזור הגיוס שלי, מרץ '99 בגולני, היה המחזור האחרון ששירת בלבנון), אני זוכר היטב את הדרך למוצבי העומק שנודעה בסכנותיה ודרשה היערכות רבה. ביהודה ושומרון, גם בתקופות הסוערות ביותר, התנועה לא הייתה מורכבת כמו בתקופות הרגועות ביותר בדרום לבנון. זאת כמובן בזכות ההתיישבות. ההתיישבות ביהודה ושומרון חייבת להישמר ולהתרחב מאוד בכל השטח הפתוח, בדגש על האזורים האסטרטגיים בגב ההר ובבקעת הירדן, לשם יצירת רצפים מיושבים ולשמירת אדמות הלאום. מילותיה של נעמי שמר מתוך השיר "איש מוזר" חייבות לעמוד לנגד עינינו:

והיא שייכת לו, לא כדי להחזיק בה חיל-
כיבוש או חיל-מצב;

היא שייכת כדי לבנות בה את בית
חלומותיו.

מקסימום חופש, מינימום סיכון

כמובן, אף שמנהלות מקומיות ביחידות נפרדות מתכתבות עם התרבות הערבית ואינן ניסיון לכפות עליה תפיסות זרות, הרי שבאזורנו צריך תמיד לוודא שיש לנו

הפליטות, להגדיל את מספר הפליטים הפלסטינים ולמנוע את יישובם מחדש, מתוך התעקשות אידאולוגית שיש ליישב את כולם אך ורק בתוך מדינת ישראל. משמעותה של ההתעקשות הזאת היא שאונר"א שותפה מלאה לאידאולוגיה של חמאס ושל אש"ף אשר חותרת למחיקת הנוכחות היהודית במזרח התיכון ולהחלפתה באוכלוסייה ערבית. תחת כסות דקיקה של פעילות הומניטרית, היא שותפה פעילה ב"התנגדות" ושוללת במילים ובמעשים את זכות היהודים לחיות בארצם.

פירוז: איסוף כלי הנשק מכל תושבי יהודה ושומרון. רק כוחות הביטחון הישראליים יישאו נשק חם.

ביעור הרע (דה-נאציפיקציה): יש לחולל בחברה הערבית ביהודה ושומרון תהליך דומה לזה שחוללו בעלות הברית בגרמניה לאחר מלחמת העולם השנייה. המהלך יכלול טיהור עמדות השפעה בפוליטיקה, בתרבות, בעיתונות, בכלכלה ובמערכת המשפט המקומית מאנשים שהיו מזוהים עם הרשות הפלסטינית, ארגוני הטרור שלה (פת"ח, תנזים ואחרים), חמאס וכל ארגון טרור אחר. כל פעילות של ארגונים אלו או כאלו הקשורים בהם – תיאסר.

הקמת מנהלות בשטחים העירוניים הצפופים: כל אחת מהמנהלות תבוסס על המשפחות והחמולות המקומיות החיות בעיר. השיחיים של החמולות יהיו מקור הסמכות הריבונית של כל מנהלת. המנהלות שתהיינה בערי יו"ש הן: ג'נין, שכם, טול-כרם, קלקיליה, רמאללה, יריחו וחברון הערבית. כל מנהלת תהיה אחראית על ניהול ענייני הפנים, החינוך, הכלכלה, התשתית, היצוא והיבוא, החשמל, המים, התחבורה

עזה במקומות אחרים ברחבי העולם בשיתוף פעולה עם הקהילייה הבינלאומית. שיקומם הפיזי והמוסרי לאחר עשרות שנות חיי רשע במשטר הרשע, היא הדרך המיטבית ליצירת יציבות באזור.

אם יישארו תושבים ערבים ברצועה, יש לעבוד על פי מודל המנהלות של יהודה ושומרון: שליטה מלאה במרחב הכפרי, ושליטה ביטחונית מלאה במרחב העירוני בשילוב הסדרים מנהלתיים עם מנהיגות מקומית המבוססת על המשפחות המקומיות. כל זאת, תוך יצירת מרווחים טריטוריאליים גדולים ככל האפשר בין יחידה מנהלתית אחת לאחרת (הצעת חלוקה אפשרית: בית-לאהיה, בית-חאנון, עזה, דיר אל-בלח, חאן-יונס, עבסאן אל-כביר ורפיח), והתיישבות יהודית.

המחירים ששילמה מדינת ישראל על הפרדיגמות הישנות הם בלתי נסבלים. למדנו בדרך הקשה שכאשר יש חינוך מסית בשילוב יכולות – שיפור הכלכלה והרווחה אינם רלבנטיים. לעומת מודל אוסלו, מודל המנהלות המקומיות מבטא את התרבות הערבית ולא כופה על הערבים מודלים מערביים. דרך החיים השבטית בחברה הערבית היא המתחרה הישירה בדרך האסלאם הרדיקלי, המנסה ליצור מודל חברתי אחיד על בסיס דתי, ועל כן עלינו לטפח אותה. קודם כול ומעל הכול למען הבטחת עתידנו בארץ הזאת, אך גם מפני שזה ייטיב גם עם שכנינו.

מלבד התפילות לשלום חיילי צה"ל, לרפואת הפצועים ולהשבת החטופים, יש לוודא שההישג הצבאי המושג במסירות

שליטה ביטחונית מלאה מתוך עליונות צבאית מוחלטת בכל רגע נתון. העקרונות שחייבים להישמר: (א) לא תהיה רציפות טריטוריאלית בין מנהלת למנהלת. (ב) שליטה בביטחון שתבטא בשליטה במעברים, בחופש פעולה מלא לשב"כ ולכוחות הביטחון לסיכול תשתיות הטרור, ובמניעת השפעה אסלאמיסטית כמו זו של דעא"ש. (ג) פיקוח אפקטיבי על מערכת החינוך, ובכללו פיקוח אדוק על תוכני הלימוד, על זהות המחנכים ועל מקומות הכשרתם.

פתרון המנהלות נותן את המענה הטוב ביותר לתושבים הערבים ביהודה ושומרון – כמו גם לטענות ה"כיבוש" וה"אפרטהייד" שישאל נאלצת להתמודד איתן במישור הבינלאומי. ראשית, התושבים יהיו אזרחי המנהלות. שנית, התושבים ייהנו משלטון עצמי ומאוטונומיה מלאה בתחומי הפנים, הרווחה, הכלכלה והדת. שלישית, מערכות החוקים הפליליות והאזרחיות תיקבענה בכל מנהלת בנפרד על ידי הגורמים המקומיים העומדים בראשה, והם שינהלו גם את מערכת המשפט המקומית. לבסוף, המנהלות ינהלו הסכמים דו-צדדיים עם ישראל בנפרד ויוכלו להעניק רווחה לתושביהן. פתרון המנהלות הוא הפתרון הקרוב ביותר לאמירויות. הוא ייתן מקסימום חופש לתושבים הערבים ומינימום סיכונים למדינת ישראל.

ומה באשר לעזה? מאחר שבעזה המלחמה בעיצומה, כל האפשרויות נראות פתוחות לגביה כרגע, ועל כן הגישה המוצעת כאן צריכה להילקח בעירבון מוגבל מאוד ולעלות לדיון בסוף המלחמה בהתאם לתוצאותיה. הפתרון המיטבי הוא קליטת ערביי רצועת

נפש עילאית יתורגם להישג מדיני. המילים "לעולם לא עוד" אינן יכולות להישאר

סיסמה חלולה בלבד, הן חייבות להיות מחויבות חיינו.

ח"כ **אריאל קלנר** הוא חבר בסיעת הליכוד.

יאיר קליינבאום

קיום שכולו שלילה

חיסול ישראל הוא הערך המכונן של תנועות השחרור הפלסטיניות, לגוניהן הדתיים והלאומיים כאחד. חוסר ההכרה בכך הוא שורש אסוננו

כופרת שמצווה לחסלה במאבק מזוין, והמרכיב הלאומי, הנהנה מלגיטימציה בינלאומית, סבור שהציונות היא מפעל קולוניאלי שיש לחסלו באמצעות תשלובת מתמשכת של דיפלומטיה ומאבק מזוין.

פת"ח מגלמת את המרכיב הלאומי-ערבי, ונתפסת כתנועת שחרור-לאומי לגיטימית. לעומתה, חמאס מגלמת את היסוד האסלאמיסטי ונתפסת כבלתי-לגיטימית בקרב מדינות המערב וישראל, אף שירושלים "עשתה איתה עסקים" עד המתקפה הנוכחית.

התנועות אומנם נבדלות זו מזו בשיטה, וגם בתוצר הסופי הרצוי – חמאס חושק במדינת הלכה, ופת"ח במדינה ערבית שמרנית. אך הן זהות בהגדרת האויב – הציונות – ובשאיפותיהן הטריטוריאליות – כיבוש מחדש. אחדות זו כוללת גם את יתר תנועות השחרור הפלסטיניות, כגון החזית העממית (הערביסטית) והג'יהאד האסלאמי (האסלאמיסטי) – ולמעשה את כל הפלגים הפלסטינים במאה החולפת. הארכיטקטורה הרעיונית אחת: תופעה לאומית המגדירה

אפשר למנות סדרה של קונספציות, או הנחות-יסוד, של ישראל שהתמוטטו ביום שמחת תורה במקביל לקו ההגנה הדרום-מערבי שלה: ההנחה המדינית, שריבונות ערבית ממערב לירדן אפשרית; ההנחה המודיעינית, שחמאס הוא גוף מדיני-רציונלי; ההנחה הטכנולוגית, שמאפשרת לסמוך על המכונה ולצמצם בכוח האדם; וההנחה הצבאית, כי די ב'צבא קטן וחכם'. לכל אלו קדמה התבלות חברתית ארוכת שנים שהתבטאה בתרבות ארגונית קלוקלת ושהובילה לכשל מרכיבי האיכות, ההרתעה, ההתרעה, ההגנה והשמדת האויב.

אך השיקום התפיסתי הנדרש לנו אחרי אסון השבעה באוקטובר חורג מעבר לפעולות קונקרטיים כאלו ואחרות. נדרשת בחינה מחודשת של הנחות עבודה שגויות העשויות לסכן את עתיד המדינה.

כידוע, המאבק הפלסטיני נגדנו מתקיים בשני מסלולים, דתי-מוסלמי ולאומי-ערבי, השותפים שניהם לתביעה על אדמת הארץ ולאי-ההכרה בזכות היהודים לריבונות בה. המרכיב הדתי סבור שהציונות היא תנועה